

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

серпень 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
освітня програма

другий (магістерський)

10. Природничі науки

106 Географія

Географія;

Картографія, геоінформаційні системи і

дистанційне зондування Землі

спеціалізація
вид дисципліни
факультет

вибіркова

геології, географії, рекреації і туризму

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму
«30» серпня 2022 року, протокол № 9

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Прасул Ю.І., к. геогр. н., доцент кафедри фізичної географії та картографії
Пересадько В. А., д. геогр. н., професор кафедри фізичної географії та картографії;

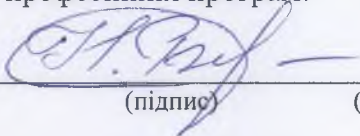
Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії
Протокол від «23» червня 2022 року № 10

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

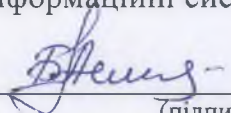

(підпис) _____ (Юлія ПРАСУЛ)
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм:

Гарант ОПП «Географія»

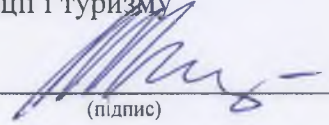

(підпис) _____ (Наталя БУБИР)
(прізвище та ініціали)

Гарант ОПП «Картографія, геоінформаційні системи і дистанційне зондування Землі»

(підпис) _____ (Анатолій БАЙНАЗАРОВ)
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол від «29» серпня 2022 року № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис) _____ Олександр ЖЕМЕРОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма переддипломної практики складена відповідно до освітньо-професійних програм «Географія», «Картографія, геоінформаційні системи і дистанційне зондування Землі» підготовки магістра спеціальності 106 Географія та Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол Вченої ради університету № 7 від 11.04.2022, наказ ректора № 0213-1/136 від 22.04.2022 р.).

Переддипломна практика є логічним завершенням практичної підготовки висококваліфікованих фахівців і сприяє комплексному закріпленню та поглибленню теоретичних знань студентів, отриманих під час навчання в магістратурі, уміння аналізувати отримані результати і робити висновки відповідно до тематики кваліфікаційної роботи, розвитку навичок самостійної науково-дослідницької роботи та аналітичного і творчого мислення.

1. Опис переддипломної практики

1.1. Метою переддипломної практики є:

завершення формування професійних компетентностей, здобутих в університеті під час опанування освітньо-професійної програми магістра, для прийняття самостійних рішень та вдосконалення практичних умінь та навичок проведення наукових досліджень, приділяючи увагу завершенню вивчення студентами питань, що пов'язані з темою наукового дослідження.

1.2. Основними завданнями є

- закріплення теоретичних знань з обраної теми дослідження і поєднання їх з практичними навичками та уміннями, отриманими під час виконання практичної складової освітньо-професійної програми;
- закріплення досвіду самостійної наукової та професійної діяльності, дослідницької роботи з географічної тематики;
- узагальнення матеріалів, отриманих на різних етапах навчання;
- завершення практичної складової наукового дослідження, що лягає в основу кваліфікаційної роботи магістра;
- робота з електронними базами даних вітчизняних та закордонних бібліотечних фондів; опанування навичок написання автореферату (стислого викладу матеріалу) наукової роботи, вдосконалення навичок усних публічних виступів через захист результатів практики.

1.3. Кількість кредитів – 10.

1.4. Загальна кількість годин – 300 годин.

1.5. Характеристика переддипломної практики:

Вибіркова. Семестр: 3. Вид контролю: іспит.

1.4. Заплановані результати практики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Картографія, геоінформаційні системи і дистанційне зондування Землі» студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Сформовані компетентності: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу інформації (**ЗК 1**); Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (**ЗК 2**); Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (**ЗК 3**); Володіння основами

дослідницької діяльності, уміння застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, дослідницькі навички **(ФК 3)**; Здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички географічного моніторингу, моделювання та прогнозування географічних об'єктів і процесів **(ФК 5)**; Здатність використовувати географічні інформаційні технології та аерокосмічні методи досліджень для вирішення дослідницьких завдань у галузі географії **(ФК 8)**; Уміння роботи зі статистичними базами даних, збору, узагальнення та обробки статистичної інформації та її графічної візуалізації у географічних дослідженнях **(ФК 9)**.

Програмні результати навчання: Використовувати сучасні знання географічних наук для отримання нових наукових результатів **(ПРН 6)**; Володіти сучасними методами, формами організації та засобами науково-дослідницької діяльності, прийомами наукового аналізу географічних процесів **(ПРН 8)**; Комплексно застосовувати знання з картографії, укладати та використовувати картографічні твори (в тому числі веб-карти) у географічних дослідженнях і в процесі розв'язання професійних задач **(ПРН 9)**.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Географія» студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Сформовані компетентності: Здатність абстрактно мислити, аналізувати та синтезувати інформацію; володіння науковим світоглядом, знання основних теорій, концепцій, вчень, які формують наукову картину світу **(ЗК 1)**; Здатність генерувати нові ідеї (креативність), розробляти стратегію наукового пошуку, проявляти ініціативу, до інтелектуальної самостійності **(ЗК 2)**; Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, застосовувати знання у практичних ситуаціях **(ЗК 3)**; Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, використовувати науковий інструментарій для проведення теоретичних та експериментальних досліджень у професійній діяльності **(ЗК 4)**; Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо, ухвалювати рішення та відповідати за них, визначати морально-етичні аспекти досліджень та необхідності інтелектуальної чесності **(ЗК 7)**; Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, бути сучасно освіченим, усвідомлювати і оволодівати можливістю навчання впродовж життя **(ЗК 8)**; Володіння науковими теоріями, концепціями, парадигмами, методологією географічної науки, землезнавства зокрема; здатність усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки та форми прояву глобальних проблем людства, розуміти та пояснювати стратегію збалансованого розвитку людства **(ФК 1)**; Здатність розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку та взаємодії природи і суспільства на глобальному, регіональному, локальному рівнях, уміти їх використовувати у професійній, соціальній, педагогічній діяльності **(ФК 2)**; Володіння основами дослідницької діяльності, здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, дослідницькі навички **(ФК 3)**; Здатність використовувати професійні знання з географії у процесі комплексного дослідження територій **(ФК 4)**; Здатність застосовувати знання з картографії у процесі розв'язання професійних задач, володіти прийомами опису, аналізу, систематизації інформації, отриманої з тематичних карт, укладати картографічні твори із застосуванням сучасних технологій **(ФК 7)**; Здатність використовувати географічні інформаційні технології для вирішення дослідницьких завдань у галузі географії **(ФК 8)**; Уміння роботи зі статистичними базами даних, збору, узагальнення та обробки статистичної інформації та її графічної візуалізації у географічних дослідженнях **(ФК 9)**; Здатність проводити польові, дистанційні і камеральні

географічні дослідження, використовувати універсальні методи та прийоми обробки їх результатів, застосовувати їх у професійній діяльності **(ФК 10)**.

Програмні результати навчання: Знає основні теоретико-методологічні проблеми географічної науки **(РН 1)**; Володіє навичками роботи з геоінформаційними системами і застосування геоінформаційних технологій у географічних дослідженнях **(РН 5)**; Ефективно використовує сучасні знання географічних наук, понятійний концептуальний апарат з географії, його теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природні явища і процеси, пов'язувати та порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії, що є основою для отримання нових наукових результатів, креативного мислення та інноваційної діяльності **(РН 6)**; Планує, організовує та здійснює стаціонарні, напівстаціонарні і польові географічні дослідження, здійснює камеральну обробку результатів, представляє їх у вигляді тексту, картографічного твору **(РН 7)**; Володіє сучасними методами, формами організації та засобами науково-дослідницької діяльності, прийомами наукового аналізу географічних процесів, використовує професійно-профільовані знання й практичні навички з фундаментальних дисциплін при виконанні робіт **(РН 8)**; Використовує картографічні твори у географічних дослідженнях, застосовує різні прийоми картографічного методу дослідження **(РН 9)**; Використовує спеціальне програмне забезпечення для обробки даних та отримання нової інформації у географічних дослідженнях **(РН 10)**; Аналізує потенціал територій щодо здійснення того чи іншого виду господарської діяльності, закономірності трансформації природних процесів під впливом господарської діяльності людини **(РН 13)**; Висловлює власні висновки, а також знання і пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців українською професійною мовою, складає професійні тексти та документи, здійснює аналіз та коригує тексти відповідно до норм української літературної мови; здійснює аналітичне опрацювання іншомовних джерел інформації з метою отримання інформації, що необхідна для вирішення певних завдань професійно-виробничої діяльності **(РН 15)**; Збирає, обробляє, аналізує, критично оцінює, систематизує наукову, науково-популярну та технічну інформацію з різних джерел, дані польових досліджень, відповідні картографічні, літературні та статистичні джерела під час проведення географічних досліджень, обґрунтовує доцільність їх використання, надає критичну оцінку своїх висновків, співставляє отримані результати з існуючими знаннями, викладає це у формі тексту, доповіді, презентації, володіє основами професійної культури при підготовці та редагуванні текстів з географії державною мовою **(РН 16)**.

через систему знань та умінь:

Знати: сучасні вимоги до проведення наукових досліджень, етапи проведення наукового дослідження, методи, методику чи технології проведення експериментальних робіт, літературні та картографічні джерела за тематикою дослідження, поглиблене бачення об'єкт-предметного тіла, вимоги до оформлення наукових робіт.

Уміти: аналізувати проблематику географічних досліджень, аналізувати, систематизувати та узагальнювати наукову інформацію за тематикою дослідження, застосовувати сучасні методи обробки просторової (хорологічної), статистичної інформації, якісно та ефективно використовувати картографічний метод досліджень, пропонувати шляхи вирішення поставлених питань у науковому дослідженні, оцінювати та прогнозувати можливі варіанти перспектив у визначених та невизначених умовах, виявляти сильні та слабкі сторони у їх розвитку, виявляти можливі напрямки

впровадження в освітню галузь результатів дослідження. За час переддипломної практики студент має узагальнити увесь матеріал з теоретичної та практичної частин магістерської кваліфікаційної роботи з обраної теми дослідження, завершити практичну частину дослідження, сформулювати висновки, пропозиції та можливі шляхи реалізації отриманих результатів, пройти попереднє обговорення результатів наукового дослідження з обраної тематики на засіданні кафедри фізичної географії та картографії.

2. Зміст та організація проведення переддипломної практики

Організаційний етап.

Тема 1. Вступ до практики. Ознайомлення з програмою практики, структурою звіту, висунутими до студента вимогами. Актуалізація знань з таких питань «Організація, планування та проведення наукових досліджень», «Методика та технології освітянсько-географічних досліджень», «Можливі шляхи впровадження результатів дослідження (гранти, теми, патенти)». Обговорення з викладачем структури та змісту індивідуального завдання

Тема 2. Організація наукових практичних досліджень та експерименту. Опрацювання бази даних за темою наукового дослідження. Використання спеціальних методів наукових досліджень у галузі Освіта/ Педагогіка. Використання картографічного методу дослідження. Оформлення результатів експериментальної частини дослідження.

Виконання індивідуальних завдань.

Тема 1. Виконання індивідуального завдання керівника. Робота з першоджерелами, авторефератами, монографіями, дисертаційними роботами. Огляд друкованих та електронних джерел інформації за визначеною проблемою, укладання бібліографічного списку. Теоретичний аналіз літературних джерел, виявлення невирішених питань, пропозиції щодо їх вирішення. Вивчення історії, досвіду в Україні та світі. Відбір необхідної бази даних. Консультації з науковим керівником, за необхідності з іншими викладачами та профільними спеціалістами.

Тема 2. Написання і оформлення автореферату як звіту з переддипломної практики. Оформлення матеріалів дослідження. Розробка узагальнених та ключових моделей, рисунків, таблиць. Компонування звіту. Написання анотації як одного з видів представлення результатів науково-дослідної роботи. Оформлення відповідних матеріалів. Оприлюднення результатів. Попереднє обговорення результатів магістерського наукового дослідження.

3. Вимоги до баз переддипломної практики

Базою проведення переддипломної практики є кафедра фізичної географії та картографії факультету геології, географії, рекреації і туризму Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. За додатковими угодами можливо за згодою студента та викладача проведення переддипломної практики в іншому закладі, де є вільний доступ до потужної наукової бібліотеки, бази наукометричних журналів, бази вихідної інформації для завершення науково-дослідницької роботи.

4. Індивідуальні завдання з практики

Усі роботи виконуються студентами за індивідуальною тематикою, що відповідає темі кваліфікаційної роботи магістра, яка буде офіційно затверджена ректором наприкінці практики.

5. Вимоги до звіту про переддипломну практику

До захисту студент має представити автореферат кваліфікаційної роботи магістра українською мовою та анотацію (українською і англійською мовами). Усі матеріали мають бути оцінені і підписані керівником практики від кафедри фізичної географії та картографії.

Структура звіту з переддипломної практики (автореферату кваліфікаційної роботи):

- Титульний аркуш;
- Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи магістра;
- Вступ (у повному обсязі, за вимогами до кваліфікаційної роботи: актуальність обраної теми дослідження, об'єкт і предмет дослідження, мета і задачі, методи дослідження, очікувана новизна, практичне значення, апробація);
- Розділ 1 (послідовно викладається узагальнений зміст розділу роботи з виділенням найбільш вагомих результатів дослідження, обов'язково ілюструється найбільш вагомою (-ими) авторськими ілюстраціями, таблицями тощо);
- Розділ 2 (послідовно викладається узагальнений зміст розділу кваліфікаційної роботи магістра з виділенням найбільш вагомих результатів дослідження, обов'язково ілюструється найбільш вагомою (-ими) авторськими ілюстраціями, таблицями тощо);
- Розділ 3, а можливо і потім розділ 4 (послідовно викладається узагальнений зміст розділу дипломної роботи з виділенням найбільш вагомих результатів дослідження, обов'язково ілюструється найбільш вагомою (-ими) авторськими ілюстраціями, таблицями тощо);
- Висновки (узагальнені результати дослідження відповідно до поставленої мети та задач);
- Список авторських публікацій (включаючи навіть тези конференцій) у такому порядку: закордонні, фахові, інші.
- Анотації роботи українською та англійською мовами.

Загальні вимоги до автореферату: загальний обсяг 15-20 сторінок, наявність авторських ілюстрацій.

6. Підбиття підсумків переддипломної практики

Захист результатів переддипломної практики проходить у вигляді оприлюдненого захисту отриманих результатів на засіданні кафедри фізичної географії та картографії.

7. Критерії оцінювання результатів переддипломної практики

Загальна сума балів, яку може отримати студент за проходження переддипломної практики – 100 балів. За окремий вид робіт можна набрати максимально такі бали:

- оцінка викладача – 30 балів (оцінюється вагомість отриманих результатів, дисциплінованість, активність, наполегливість, ерудованість, беззаперечне виконання завдань керівника, ініціативність тощо);

- наявність усіх звітних матеріалів, дотримання рекомендованої структури і обсягу – 10 балів (за невідповідність вимогам знімаються бали);
 - якість оформлення тексту і ілюстрацій – 10 балів (відповідність стандартам оформлення наукових робіт), за умови неповного дотримання правил оформлення бали знижуються за грубі помилки на 2 бали, за негрубі помилки на 1 бал;
 - якість оформлення списку власних публікацій – 10 балів, за умови неповного дотримання правил оформлення бали знижуються за грубі помилки на 2 бали, за негрубі помилки на 1 бал;
 - захист звіту, попереднє обговорення результатів кваліфікаційної роботи, відповіді на запитання, участь у дискусії – 40 балів (бали виставляються на основі колективного обговорення членів кафедри, що присутні на захисті звітів з практики).
- За затримку строків здачі звіту з переддипломної практики на 2 тижня від загальної суми набраних балів віднімається 10 балів, на місяць і більше – 30 балів.

8. Методи контролю та схема нарахування балів

Передбачені методи контролю: теоретичний захист отриманих результатів, підсумковий контроль отриманих знань і умінь, участь в дискусіях.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Екзамен	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуаль не завдання	Разом		
T1	T2	T1	T3					
10	10	30	10	-			40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно